

Djuravdelningen

Vägledning för offentlig kontroll av djurhälsa hos vissa fjäderfäanläggningar och kläckerier

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Ändring gjord av
0.1	2024-12-09	Ny vägledning.	Klara Eskilsson och Malin Larsson

Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Syfte med denna kontrollvägledning.....	5
1.2 Beskrivning av kontrollområde.....	5
1.3 Syfte med kontrollen.....	6
2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner.....	6
2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket.....	6
2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ.....	7
3 Definitioner.....	7
3.1 Offentlig kontroll.....	7
3.2 Kontrollvägledning.....	7
3.3 Kontrollobjekt.....	7
3.4 Kontrollpunkter.....	7
4 Tillämplig lagstiftning.....	8
4.1 Kort beskrivning av regelverket.....	8
5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet.....	9
5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar.....	9
5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar.....	10
6 Kontrollobjekten.....	10
6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet.....	10
7 Riskanalys.....	12
7.1 Ange att den offentliga kontrollen ska grundas på riskanalys.....	12
8 Hur förbereds den offentliga kontrollen?.....	12
8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen.....	12
8.2 Framtagande av checklista/ kontrollprotokoll med kontrollpunkter.....	12
8.3 Möjligheter till samordnad offentlig kontroll inom myndigheten/organet.....	13
8.4 Centrala register tillgängliga för den offentliga kontrollen.....	13
9 Genomförande av den offentliga kontrollen.....	13
9.1 Föranmälan.....	13
9.2 Provtagning och analys.....	15
9.3 Dokumentationskrav.....	15
10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den offentliga kontrollen.....	15
10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser.....	15
10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.).....	15
10.3 Förelägganden och rättelse på aktörens bekostnad.....	16

10.4 Sanktionsavgifter	16
10.5 Överprövning av beslut	16
10.6 Åtalsanmälan.....	16
10.7 Åtgärder när kontroll inte kan genomföras på grund av aktörens agerande	17
11 Grundvillkor	18
11.1 Rapport om grundvillkor	18
12 Jordbruksverkets behov av uppföljning.....	18
12.1 Generell beskrivning av behovet.....	18
12.2 Lämplig form för åiterrapportering.....	18
13 Kontrollpunkter	20
13.1 Inspektion av fjäderfä och kläckägg vid kontroll.....	20
13.2 Allmänna bestämmelser om biosäkerhet, aktörernas kunskap, övervakning av djurhälsa, registrering/godkännande och journalföring	20
13.3 Kompletterande nationella bestämmelser om biosäkerhet och övervakning	25
13.4 Kompletterande nationella bestämmelser om djurhälsobesök	28
13.5 EU-bestämmelser för godkända anläggningar	30
14 Ytterligare information	35
Program för mikrobiologisk kontroll på kläckerier och program för övervakning av sjukdomar på anläggningar som håller fjäderfä och kläckerier.....	36
DEL 1.....	36
Program för mikrobiologisk kontroll på kläckerier som avses i artikel 7	36
DEL 2.....	36
Program för övervakning av sjukdomar på kläckerier som avses i artikel 7 och på anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8	36

1 Inledning

Detta är en vägledning för kontroll av djurhälsa på anläggningar som håller fjäderfä och på kläckerier. Vägledningen ersätter den tidigare vägledningen för obligatorisk hälsoövervakning av fjäderfä (hönshälsan), med dnr 5.3.18-4762/16, vilket var gjord för kontroll enligt tidigare lagstiftning om hönshälsokontroll.

1.1 Syfte med denna kontrollvägledning

Denna kontrollväglednings syfte är att ge råd och stöd till dem som planerar och utför den offentliga kontrollen av de djurhälsokrav som finns för de anläggningar med fjäderfä och kläckerier som kräver godkännande enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035¹, samt av andra anläggningar över en viss storlek där höns och kalkoner hålls. Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, t.ex. gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och genomförandet av den offentliga kontrollen.

1.2 Beskrivning av kontrollområde

Kontrollområdet avser bestämmelser om biosäkerhetsåtgärder samt bestämmelser om djurhälsobesök, faciliteter och utrustning samt provtagning i övervakning, vilket ska göras i enlighet med kraven för respektive anläggningstyp. Kontrollen omfattar godkända anläggningar och kläckerier, samt andra anläggningar över en viss storlek där höns och kalkoner hålls. Mer specifikt är de typer av anläggningar som omfattas:

- fjäderfäanläggningar och kläckerier som godkänts enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsoförordning²,
- anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1000 avelsfjäderfän, samt
- kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner.

Dessa anläggningar omfattas bland annat av kraven i EU:s djurhälsoförordning, i förordning (EU) 2019/2035 samt i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2021:10) och allmänna råd om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och

¹ Kommissionen delegerade förordning (EU) 2019/2035 av den 28 juni 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")

övervakning av djursjukdomar och smittämnen (saknr. K12)³ samt annan lagstiftning som anges under avsnitt 4.1. Tillämplig lagstiftning.

Kontrollen gäller främst krav som tidigare fanns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:58) om obligatorisk hälsoövervakning av fjäderfä, men som sedan EU:s djurhälsoförordning trädde i kraft numera finns i EU-lagstiftningen samt i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa och i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen. Bestämmelserna är dock inte exakt desamma längre, utan har nu anpassats efter EU-lagstiftningen.

Artikel 10 i EU:s djurhälsoförordning utgör en grund för de tilläggskrav avseende biosäkerhet och djurhälsa som gäller berörda anläggningar. Dessa grundläggande krav ingår därför i kontrollen. Ett undantag är kravet på försiktig och ansvarsfull användning av läkemedel. Detta krav har tills vidare bedömts som olämpligt att inkludera i detta kontrollområde.

1.3 Syfte med kontrollen

Kontrollen syftar till att bibehålla det goda hälsoläget för fjäderfä i Sverige samt att säkerställa att svenska aktörer lever upp till EU-kraven vid förflyttning av fjäderfä och kläckägg till en annan medlemsstat.

2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Ansvarig sakenhet är djurhälsoenheten, team djur- och folkhälsa. Teamet nås via maillådan djurfolkhalso@jordbruksverket.se.

Ansvarig enhet för den offentliga kontrollen är djurkontrollenheten på Växt- och kontrollavdelningen, där en kontrollsamordnare finns. Kontaktuppgifter till djurkontrollenheten: djurkontroll@jordbruksverket.se

För telefonnummer hänvisas till Jordbruksverkets växel 036-155000.

³ Föreskrifterna är på teknisk runda till den 17 november 2024 och planeras att träda i kraft den 1 januari 2025.

2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ

Kontaktuppgifter till SVA⁴:

- växel: 018-67 40 00
- funktionsmaillåda för risk och smittofrågor: ESSgruppen@sva.se
- funktionsmaillåda för analys och provfrågor: mikallmant@sva.se
- funktionsmaillåda övriga frågor: fjaderinfo@svasweden.onmicrosoft.com

3 Definitioner

3.1 Offentlig kontroll

Med offentlig kontroll avses den verksamhet som behöriga myndigheter och kontrollorgan eller fysiska personer till vilka kontrolluppgifter har delegerats utför i syfte att kontrollera att aktörer följer tillämpliga regler och myndighetsbeslut. Kontroll av om djur eller varor uppfyller krav i tillämpliga regelverk är också offentlig kontroll. Begreppet offentlig kontroll omfattar även de kontroller som görs i samband med att intyg eller officiella attesteringar utfärdas.

3.2 Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning förstås den vägledning eller råd, stöd och samordning som Jordbruksverket enligt krav i lagstiftningen ska ge kontrollmyndigheten.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningfull kontroll inom ett kontrollområde och inom de olika sektorerna. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att myndigheter i Sverige utför rätt kontroll och i rätt omfattning.

3.3 Kontrollobjekt

Kontrollobjekt är den eller det som är föremål för kontroll och kan vara en aktör, ett djur eller en vara.

3.4 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika moment som ingår i den offentliga kontrollen.

⁴ SVA:s roll beskrivs under avsnitt 5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar.

4 Tillämplig lagstiftning

4.1 Kort beskrivning av regelverket

Nedan listas tillämplig lagstiftning som finns omnämnd i denna vägledning eller som vägledningen bygger på. Det finns ytterligare författningar som aktörerna berörs av men som inte ingår i detta kontrollområde. För sådana författningar hänvisas till webbsidorna om fjäderfä, se [Sjukdomar, hygienregler och antibiotikaresistens hos fjäderfän - Jordbruksverket.se](#) samt [Registrering och godkännande - fjäderfän och andra fåglar i fångenskap - Jordbruksverket.se](#).

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") – herefter benämnd EU:s djurhälsoförordning i detta dokument.
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035 av den 28 juni 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/160 av den 4 februari 2022 om fastställande av enhetliga minimifrekvenser för viss offentlig kontroll för att verifiera efterlevnaden av unionens djurhälsokrav i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 1082/2003 och (EG) nr 1505/2006
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/671 av den 4 februari 2022 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 vad gäller särskilda bestämmelser om behöriga myndigheters offentliga kontroll av djur, produkter av animaliskt ursprung och avelsmaterial och om uppföljningsåtgärder som de behöriga myndigheterna ska vidta vid bristande efterlevnad av bestämmelserna för identifiering och registrering av nötkreatur,

får och getter eller vid bristande efterlevnad under transitering av vissa nötkreatur genom unionen samt om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 494/98

- Lag (2006:806) om provtagning på djur, m.m.
- Förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen (*saknr K12*)
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (*saknr JK3*)

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

En utförligare beskrivning om ansvar vid offentlig kontroll och djurhälsobesök med provtagning finns i ett separat informationsdokument som återfinns på webbsidan⁵.

5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Jordbruksverket är den behöriga myndigheten och är utpekad som ansvarig för den offentliga kontrollen för djurhälsa inom detta kontrollområde.⁶

Djurkontrollenheten ansvarar för den offentliga kontrollen för att verifiera att relevanta bestämmelser som täcks av denna kontrollvägledning följs.

Den offentliga kontrollen på godkända anläggningar ska utföras av officiella veterinärer som utses av Jordbruksverket.⁷ Djurkontrollenheten samordnar djurhälsokontrollen på samtliga anläggningar som ska kontrolleras enligt denna kontrollvägledning.

⁵ Jordbruksverket.se.

⁶ 10 och 12 §§ förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.

⁷ Artikel 3.1 a kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/671 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 vad gäller särskilda bestämmelser om behöriga myndigheters offentliga kontroll av djur, produkter av animaliskt ursprung och avelsmaterial och om uppföljningsåtgärder som de behöriga myndigheterna ska vidta vid bristande efterlevnad av bestämmelserna för identifiering och registrering av nötkreatur, får och getter eller vid bristande efterlevnad under transitering av vissa nötkreatur genom unionen samt om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 494/98.

Djurhälsoenheten på djuravdelningen ger stöd och vägledning till djurkontrollenheten i sakfrågor.

Stöd- och samordningsenheten på djuravdelningen ansvarar huvudsakligen för samordning av:

- Årliga rapporten (samordnar rapportering, samt framtagandet av texter till rapporten),
- Nationella kontrollplanen (samordnar produktion av texter, framtagande av mål, kontakter med Livsmedelsverket etc.), och

Smittbekämpningsenheten och djurhälsoenheten på djuravdelningen ansvarar för bekämpning, beroende på vilken sjukdom eller vilket smittämne som det gäller.

5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) ansvarar för frågor kring riskvärdering.⁸ Det är viktigt att skilja mellan offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, såsom djurhälsoövervakning, även om dessa görs samordnat. SVA:s roll som riskvärderare är begränsad vad gäller den offentliga kontrollen, och mer omfattande vid djurhälsoövervakning inklusive diagnostik av smittämnena.

Länsstyrelserna har inget ansvar för djurhälsokontrollen vad gäller de bestämmelser som beskrivs i denna vägledning.

Kommunerna har inget ansvar för djurhälsokontrollen.

6 Kontrollobjekten

6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet

Kontrollen omfattar de anläggningar med fjäderfä och kläckerier som anges i 4 kap. 4 § andra stycket Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnena, det vill säga:

1. Fjäderfäanläggningar som godkänts enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsoförordning, det vill säga
 - a. anläggningar från vilka fjäderfä (som inte är avsedda för slakt) eller kläckägg flyttas till en annan medlemsstat, eller

⁸Förordning (2009:1394) med instruktion för Statens veterinärmedicinska anstalt.

- b. kläckerier från vilka kläckägg eller fjäderfän flyttas till en annan medlemsstat, samt
 - c. anläggningar som levererar fjäderfä eller kläckägg till sådana anläggningar som avses under a och b.
2. Anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1 000 avelsfjäderfän.
 3. Kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner.

I samband med att EU:s djurhälsoförordning trädde i kraft övergick de anläggningar som ingick i den tidigare s.k. hönsönskontrollen till att betraktas som godkända enligt EU:s djurhälsoförordning. I praktiken innebar detta sannolikt att betydligt fler anläggningar är godkända än de för vilka godkännande krävs enligt EU:s förordning. Ett antal anläggningar bedöms ha möjlighet att avsäga sig sitt godkännande och därmed få en sänkt frekvens för djurhälsokontroll, det vill säga utan krav på årlig kontroll utförd av officiell veterinär.

Detta gäller anläggningar som varken:

- förflyttar djur eller kläckägg ut ur landet eller
- levererar kläckägg eller djur till en anläggning som förflyttar djur eller kläckägg ut ur landet.

Vissa aktörer är enligt EU:s djurhälsoförordning undantagna från kravet på att ansöka om godkännande. Det gäller kläckerier från vilka sändningar av färre än 20 kläckägg eller sändningar av färre än 20 fjäderfän förflyttas till en annan medlemsstat. Det gäller även anläggningar som håller fjäderfä från vilka sändningar av färre än 20 fjäderfän som inte är avsedda för slakt eller sändningar av färre än 20 kläckägg förflyttas till en annan medlemsstat.

Till skillnad från godkända anläggningar saknas minimifrekvens för kontroll vid anläggningar som inte behöver vara godkända, men ska vara registrerade. I avvaktan på att en riskklassning för dessa anläggningar ska genomföras ingår de inte i den planerade kontrollen. Kontroll av enbart registrerade anläggningar görs fram till dess endast vid misstanke om bristande regelefterlevnad.

Anläggningarna finns i Jordbruksverkets anläggningsregister. Utifrån kategorier av djur kan Jordbruksverket göra registerutdrag över aktuella anläggningar. Utöver detta finns en separat lista över godkända anläggningar som djurhälsoenheten ansvarar för, se [Förteckning över anläggning och laboratorier - Jordbruksverket.se](#)

7 Riskanalys

7.1 Ange att den offentliga kontrollen ska grundas på riskanalys

Riskanalys skapar förutsättningar för en verkningsfull offentlig kontroll med god kvalitet. Därför ska all offentlig kontroll grundas på en dokumenterad och fastställd riskanalys. Den offentliga kontrollen är således riskbaserad vilket betyder att kontrollfrekvens och kontrollens omfattning beror på riskens storlek.

För godkända anläggningar finns i förordning (EU) 2022/160 en fastställd minimifrekvens för kontroll, särskilt inspektioner, av djur och kläckägg och av de villkor under vilka dessa djur och kläckägg hålls eller produceras.⁹ Godkända anläggningar ska ha sådan kontroll minst en gång per år. För icke godkända anläggningar, som har en lägre risk än godkända anläggningar, inväntas en riskvärdering innan en kontrollfrekvens kan sättas. Kontroll av anläggningar som endast behöver vara registrerade ska göras med lägre frekvens än den minimifrekvens som gäller för godkända anläggningar, dvs. kontroll ska inte göras varje år. En minimifrekvens för dessa anläggningar kommer läggas in vid kommande uppdatering av vägledningen.

8 Hur förbereds den offentliga kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Den offentliga kontrollmyndigheten bör årligen upprätta en plan för den offentliga kontrollen. Vid upprättandet av denna plan bör hänsyn tas till resultatet av genomförd riskanalys. Kontrollmyndigheten bör även beakta eventuella offentliga mål för kontrollområdet i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan. Med utgångspunkt i riskanalysen beslutar sedan den offentliga myndigheten hur många kontrollbesök som ska utföras under året och vilka verksamheter som ska inspekteras i första hand.

8.2 Framtagande av checklista/ kontrollprotokoll med kontrollpunkter

Den offentliga kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Denna checklista ska i så fall utarbetas med tillämplig lagstiftning, kontrollvägledningen och resultatet av genomförd riskanalys som grund.

⁹ Artikel 3 a i förordning (EU) 2022/160.

8.3 Möjligheter till samordnad offentlig kontroll inom myndigheten/organet

En viktig målsättning för all offentlig kontroll är att den administrativa bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna den offentliga kontrollen inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjektet. Den offentliga kontrollen ska genomföras effektivt, men om möjligt anpassas så den inte i onödan påverkar företagets verksamhet negativt eller lägger onödig administrativ börda på företaget. Det kan t.ex. handla om när under dagen kontrollen utförs.

8.4 Centrala register tillgängliga för den offentliga kontrollen

Den som är ansvarig för en anläggning med fjäderfän eller ett kläckeri ska registrera sin anläggning hos Jordbruksverket¹⁰. Anläggningarna finns i Jordbruksverkets anläggningsregister. Utifrån kategorier av djur kan Jordbruksverket göra registerutdrag över aktuella anläggningar. Utöver detta finns en separat lista över godkända anläggningar som Jordbruksverket ansvarar för.¹¹

9 Genomförande av den offentliga kontrollen

9.1 Föranmälan

Jordbruksverkets vägleder, enligt beslut från den 18 mars 2021 med diarienummer 6.1.17-04432/2021, enligt följande när det gäller föranmälan eller så kallad avisering av kontroll:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroller eller normalkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.

¹⁰ 2 kap. 1–2 §§ SJVFS 2021:13.

¹¹ [Förteckning över anläggning och laboratorier - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se/for-teckning-over-anlaggning-och-laboratorier)

- Vid revisioner eller kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

När det gäller den regelbundna, rutinmässiga kontrollen som kontrollmyndigheterna har planerat att genomföra bedömer vi att denna kan och bör föranmälas. Att vi bedömer att denna kontroll kan föranmälas baserar vi delvis på att det i dessa fall inte finns skäl för att utgå från att det finns brister hos kontrollobjekten. Vi bedömer även att om det finns underliggande brister, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har gjorts. Vår slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller är fler än nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om föranmälan bör göras eller inte. Vid exempelvis kontroll av om företaget har vidtagit vissa tekniska åtgärder som ombyggnationer, installationer eller liknande kan föranmälan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Vid kontroll av andra aspekter kan däremot en föranmälan få en negativ effekt på kontrollens syfte. Som exempel kan nämnas kontroll av dagliga skötselrutiner som utfodring av djur eller renhållning av djurutrymmen inom djurskyddsområdet. I dessa fall bedömer vi att möjligheten att föranmäla är mer begränsad. I bedömningen om föranmälan är lämplig eller inte kan även vägas in vilken riskkategori företaget är klassat i. Om det är lämpligt eller inte att göra en föranmälan vid uppföljande kontroller bör alltså bedömas från fall till fall.

När det gäller kontroller som görs som följd av anmälningar eller klagomål bedömer vi att det inte är lämpligt att dessa kontroller föranmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns brister hos den som ska kontrolleras och en föranmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa brister och risken är då att de inte kommer att åtgärdas. Vår bedömning är att nackdelarna med föranmälan vid anmälningsärenden väger tyngre än fördelarna.

Vid revisioner eller kontroller som omfattar en systematisk genomgång av företagets rutiner behöver man ofta träffa specifika personer för att få svar på frågorna. Det är då motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontroll utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har tillgänglig personal på oregelbundna tider kan också utgöra skäl för föranmälan för att kontrollerna ska kunna utföras. En motivering till varför föranmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten.

9.2 Provtagning och analys

Provtagning och analys sker normalt inte i den offentliga djurhälsokontrollen av fjäderfä och kläckerier, utan är så kallad annan offentlig verksamhet. Offentlig kontroll ska däremot göras av att aktören sett till att provtagning enligt kraven i lagstiftningen har gjorts vid anläggningen.

9.3 Dokumentationskrav

Varje utförd offentlig kontroll ska dokumenteras enligt förvaltningslagen (2017:900) och artikel. 13 i förordning (EU) 2017/625.

I de fall offentlig kontroll enligt checklistan som djurkontrollenheten tagit fram inte varit möjlig att göra vid ett besök på en anläggning ska detta dokumenteras. Sådan dokumentation är viktigt t.ex. i de fall en aktör vägrar samarbeta eller gör sig okontaktbar.

10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den offentliga kontrollen

10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser

Kontrollmyndigheten har ansvar för att följa upp att avvikelser som konstaterats i kontrollen åtgärdas av verksamhetsutövaren. Om avvikelser påvisas i den offentliga kontrollen krävs ett förnyat besök eller administrativ uppföljning. Uppföljning kan vid lämpliga fall även ske vid nästa planerade kontroll. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till när ett förnyat besök är motiverat och inom vilken tidsram det ska göras, se avsnitt 10.2.

Om brister uppmärksammas under kontrollen så ska aktörer få dem förklarade. Bristerna ska dokumenteras i en kontrollrapport. Vidtagna åtgärder för att rätta till bristerna kan för mindre allvarliga avvikelser kontrolleras vid nästa kontrolltillfälle samt dokumenteras.

När så bedöms lämpligt, utifrån vilken avvikelsen är samt om kontroll inte sker varje år, kan dokumentation som visar att åtgärder vidtagits begäras in i samband med den utförda kontrollen, s.k. uppföljande administrativ kontroll.

10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)

Om allvarliga brister uppmärksammas bör ett extra kontrollbesök för uppföljning ske, innan nästa planerade kontroll, för att säkerställa att åtgärder vidtas omgående.

Exempel på allvarliga brister kan vara:

- att anläggningen har stora brister gällande biosäkerhet, eller
- att en godkänd anläggningen inte uppfyller kraven för godkännandet.

Om djurkontrollenheten upptäcker allvarliga brister vid en anläggning vad gäller efterlevnaden av kraven för beviljande av godkännande och aktören inte kan lämna tillräckliga garantier för att dessa brister kommer att åtgärdas inom rimlig tid, ska djurkontrollenheten rapportera detta till djurhälsoenheten. Djurhälsoenheten ska då inleda förfaranden för att pröva om godkännandet av anläggningen ska återkallas eller tillfälligt upphävas.

10.3 Förelägganden och rättelse på aktörens bekostnad

Beslut från kontrollmyndigheten sker med stöd av lagen (2006:806) om provtagning av djur m.m.

Förelägganden bör tillämpas i de fall brister uppdagats som är av sådant slag att verksamheten inte visar vilja att vidta nödvändiga åtgärder och då brister inte är åtgärdade vid en förnyad kontroll. Förelägganden bör också tillämpas i de fall allvarligare brister uppdagats. Förelägganden får förenas med vite.¹²

Om aktören inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna, får kontrollmyndigheten besluta om rättelse på aktörens bekostnad.¹³

10.4 Sanktionsavgifter

Inga sanktionsavgifter förekommer inom detta kontrollområdet.

10.5 Överprövning av beslut

Beslut fattade med stöd av lagen (2006:806) om provtagning av djur m.m. kan överklagas till förvaltningsrätten.¹⁴

10.6 Åtalsanmälan

När det föreligger en klar misstanke om att en straffbar överträdelse har begåtts i ett ärende ska som huvudregel en åtalsanmälan göras. Prövningen ska endast omfatta brottets objektiva sida, dvs. de faktiska omständigheterna. Jordbruksverket ska alltså inte pröva det subjektiva rekvisitet, dvs. om uppsåt eller oaktsamhet

¹² 16–17 §§ lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

¹³ 18 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

¹⁴ 24 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

föreligger. Beslut om åtalsanmälan fattas av enhetschefen på djurkontrollenheten. Samråd ska ske med verksjurist.

10.7 Åtgärder när kontroll inte kan genomföras på grund av aktörens agerande

Om en aktör gör sig okontaktbar eller inte medverkar så att kontroll kan genomföras ska kontrollmyndigheten vidta åtgärder. Vid godkända anläggningar ska offentlig kontroll ske minst en gång om året. Notera att kravet ställs på myndigheten och inte på aktören: ”Medlemsstaternas behöriga myndigheter ska minst en gång per kalenderår utföra offentlig kontroll, särskilt inspektioner, av djur och kläckägg och av de villkor under vilka dessa djur och kläckägg hålls eller produceras”.¹⁵ Beroende på vad kontrollen avser kan det i vissa situationer vara aktuellt med polishandräckning för att kunna genomföra en kontroll, t.ex. för att få tillträde till en anläggning.¹⁶ För att få tillgång till dokumentation är det möjligt att använda ett föreläggande och ett föreläggande får förenas med vite.¹⁷

Aktörer är enligt EU:s kontrollförordning skyldiga att i den utsträckning det är nödvändigt för att utöva offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet ge de behöriga myndigheternas personal tillgång till bland annat utrustning, lokaler, dokument och djur på anläggningen. Likaså ska en aktör samarbeta och bistå personalen vid den behöriga myndigheten för att kontroll ska kunna ske.¹⁸

Det är viktigt att åtgärder vidtas så att anläggningar inte kan fortsätta med sin verksamhet när kontroll inte kunnat ske så som den planerats.

Om kontroll inte kunnat genomföras trots handräckning av polis och förelägganden vid vite om att få del av handlingar behöver andra åtgärder övervägas. Djurkontrollenheten bör då kontakta djurhälsoenheten eftersom det kan bli aktuellt att t.ex. återkalla ett godkännande. Djurkontrollenheten behöver också överväga att vidta andra åtgärder, som att förbjuda att djur eller varor släpps ut på marknaden eller förflyttas eller att aktörens verksamhet stängs under en lämplig tidsperiod.¹⁹

För att djurhälsoenheten ska kunna gå vidare med t.ex. en prövning av om ett godkännande ska återkallas krävs skriftlig dokumentation om försöken att genomföra kontroll hos företaget så att det finns dokumenterat och kan användas

¹⁵ Artikel 3 i förordning (EU) 2022/160.

¹⁶ 19 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

¹⁷ 16 och 17 §§ lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

¹⁸ Artikel 15.1-2 i förordning (EU) 2017/625 (EU:s kontrollförordning).

¹⁹ Artikel 138 i EU:s kontrollförordning.

som ett underlag för ett återkallande. Underlaget för djurhälsoenhetens prövning ska kommuniceras med aktören, som ska ges möjlighet att yttra sig i ärendet.

11 Grundvillkor

11.1 Rapport om grundvillkor

Rubriken är inte tillämpbar.

12 Jordbruksverkets behov av uppföljning

12.1 Generell beskrivning av behovet

Jordbruksverket har som central kontrollmyndighet ett ansvar för att följa upp den offentliga kontrollen.

Utvärdering och uppföljning av kontrollen på området utgörs av det arbete som sker för den årliga rapporten om kontroll i livsmedelskedjan, som senast den 31 augusti varje år ska göras till EU-kommissionen enligt artikel 113 i EU:s kontrollförordning.

Djuravdelningen ansvarar för den årliga rapporten. Djurkontrollenheten ansvarar för att lämna uppgifter som underlag för rapporten, enligt avsnitt 12.2 nedan.

12.2 Lämplig form för återrapportering

Kontrollresultatet sammanfattas i den årliga rapporten som görs till kommissionen enligt artikel 113 i EU:s kontrollförordning. För djurslaget fjäderfä ska Jordbruksverket rapportera följande för ”anläggningar som godkänts för handel med fjäderfä och kläckägg inom EU”:

- Antal gårdar/anläggningar
- Antal offentliga kontroller som har utförts under året
- Antal gårdar/anläggningar med bristande efterlevnad
- Antal administrativa åtgärder (förelägganden och dylikt) respektive antal rättsliga åtgärder (åtalsanmälningar och dylikt)

Utöver sifferuppgifter ska Jordbruksverket också presentera en kort analys av uppgifterna, samt en bedömning av hur Jordbruksverket bedömer att kontrollsystemet för området uppfyller kraven som finns för kontrollen i kontrollvägledningen. Denna bedömningen görs av djurhälsoenheten med grund i uppgifter som inhämtas från djurkontrollenheten.

Stöd- och samordningsenheten skickar årligen en enkät till samordnaren på DKE för återrapportering av kontrollresultaten. Denna enkät skickas med ett webbaserat

enkätverktyg. Sista svarsdag är i mitten av mars. Enkäten innehåller såväl sifferuppgifter samt några mer kvalitativa frågor.

Djurhälsoenheten analyserar resultatet. Vid behov ställer djurhälsoenheten följdfrågor till djurkontrollenheten, eller tar initiativ till en muntlig diskussion kring resultaten.

13 Kontrollpunkter

Kontrollpunkterna nedan är indelade i avsnitten:

13.1 Inspektion av fjäderfän och kläckägg vid kontroll

13.2 Allmänna bestämmelser om biosäkerhet, aktörernas kunskap, övervakning av djurhälsa, registrering/godkännande och journalföring

13.3 Kompletterande nationella bestämmelser om biosäkerhet och övervakning

13.4 Kompletterande nationella bestämmelser om djurhälsobesök

13.5 EU-bestämmelser för godkända anläggningar

13.1 Inspektion av fjäderfän och kläckägg vid kontroll

Kontrollen ska innehålla ett inspektionsmoment, vilket inte ska förväxlas med eller ersättas av de så kallade djurhälsobesöken²⁰.

13.2 Allmänna bestämmelser om biosäkerhet, aktörernas kunskap, övervakning av djurhälsa, registrering/godkännande och journalföring

Allmänna bestämmelser finns i EU:s djurhälsoförordning, del I. Nedan anges punkter som ska kontrolleras vid offentlig kontroll gällande allmänna bestämmelser.

13.2.1 Aktören ska ta ansvar för djurhälsan

Aktörer ska

- ansvara för hälsan hos de hållna djuren,
- minimera risken för att sjukdomar sprids, samt
- ha god djurhållning.²¹

13.2.2 Aktören ska vidta biosäkerhetsåtgärder

Aktören ska om lämpligt vidta biosäkerhetsåtgärder med avseende på hållna djur och produkter som de ansvarar för som krävs utifrån arter och kategorier av hållna djur, typ av produktion samt risker med hänsyn till geografiskt läge och klimatförhållanden, och lokala förhållanden och sedvänjor.

²⁰ Artikel 3 i förordning (EU) nr 2022/160.

²¹ Artikel 10.1.a i EU:s djurhälsoförordning.

Och om lämpligt ska biosäkerhetsåtgärder vidtas även med avseende på vilda djur.²²

13.2.3 Aktören ska ha adekvat kunskap

Aktörer ska ha adekvat kunskap om

- djursjukdomar, inklusive sådana som kan överföras till människor,
- principer för biosäkerhet,
- samspelet mellan djurhälsa, djurskydd och människors hälsa,
- god praxis i fråga om djurhållning för de djurarter som de har hand om,
- resistens mot behandlingar, inbegripet antimikrobiell resistens, och följderna av sådan resistens.²³

Det kunskapsinnehåll och den kunskapsnivå som krävs beror på arter och kategorier av hållna djur och produkter som de berörda aktörerna har ansvar för samt de uppgifter som utförs. Kunskapen kan ha inhämtats genom yrkeserfarenhet eller utbildning som är relevanta för djurhälsa eller annan erfarenhet.²⁴

13.2.4 Aktören ska övervaka djurens hälsa

Aktörer ska övervaka djurens hälsa genom att de

- iakttar hälsan och beteendet hos de djur som de ansvarar för,
- iakttar eventuella förändringar av de normala produktionsparametrarna för de anläggningar, de djur eller det avelsmaterial som de ansvarar för, vilka kan leda till en misstanke om att de orsakas av en förtecknad sjukdom eller en ny sjukdom, och
- uppmärksammar onormal dödlighet och andra tecken på allvarlig sjukdom hos djur som de ansvarar för.²⁵

Aktörer ska kontakta en veterinär vid onormal dödlighet, andra tecken på allvarlig sjukdom eller väsentlig minskad produktion med obestämd orsak.²⁶ Onormal

²² Se artikel 10.1 b. Kommissionen får genom genomförandeakter fastställa de minimikrav som är nödvändiga för en enhetlig tillämpning av artikel 10, vilka ska återspegla de områden som avses i punkt 1 b. Sådana biosäkerhetskrav för godkända anläggningar regleras i förordning (EU) 2019/2035.

²³ Artikel 11 i EU:s djurhälsoförordning.

²⁴ Artikel 11 i EU:s djurhälsoförordning.

²⁵ Artikel 24 i EU:s djurhälsoförordning.

²⁶ 3 kap. 4 § jämförd med 3 kap. 7 § 5 i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen.

dödlighet är i SJVFS 2021:10 definierat som dödlighet som överstiger den förväntade dödligheten för aktuell djurkategori och aktuell anläggning.

13.2.5 Djurhälsobesök

Aktörer ska se till att de anläggningar som de ansvarar för får djurhälsobesök av en veterinär när det är ändamålsenligt med hänsyn till den risk som den berörda anläggningen utgör. Sådana djurhälsobesök ska ske med en frekvens som står i proportion till riskerna med den berörda anläggningen. De får kombineras med besök för andra ändamål. Ändamålen med djurhälsobesöken ska vara förebyggande av sjukdom.²⁷

13.2.6 Anläggningen ska vara korrekt registrerad och/eller godkänd

Aktörer ska se till

- att anläggningen är registrerad i Jordbruksverkets platsregister och
- att rätt uppgifter avseende verksamhet med fjäderfä och kläckägg finns i registret. *Det ska t.ex. framgå om anläggningen håller avelsfjäderfä eller är ett kläckeri samt hur stor maxkapaciteten respektive mängd djur som avses hållas.*

Kontrollmyndigheten ska kontrollera att anläggningar där godkännande krävs enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsoförordning har ett sådant giltigt godkännande.²⁸

13.2.7 Journalföringskrav

Aktörer ska följa journalföringskrav inklusive ge den behöriga myndigheten tillgång till journaler.²⁹

Journalen för anläggningen ska innehålla uppgifter om besökare.³⁰

Aktörer som driver anläggningar som omfattas av registreringskravet i enlighet med artikel 93 eller kravet på godkännande i enlighet med artikel 97.1 ska föra och bevara journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

- a) Arterna och kategorierna av, antalet och, i tillämpliga fall, identifiering av fjäderfä på anläggningen.

²⁷ Artikel 25 i EU:s djurhälsoförordning.

²⁸ Artiklarna 84, 94 och 96 i EU:s djurhälsoförordning och 2 kap. 1 och 2 §§ samt 2 kap. 8 § SJVFS 2021:13.

²⁹ Artiklarna 102 och 103 i EU:s djurhälsoförordning, artiklarna 22, 25 och 33 i förordning (EU) 2019/2035 samt 2 kap. 28 § SJVFS 2021:13.

³⁰ 2 kap. 4 a. § 2 SJVFS 2021:10.

- b) Förflyttningar av fjäderfän till och från anläggningen, om lämpligt med angivande av
 - i. deras ursprungs- eller destinationsort, och
 - ii. datum för förflyttningarna.
- c) De dokument som ska åtfölja fjäderfän som anländer till eller lämnar en anläggning.
- d) Dödligheten för fjäderfä på anläggningen.
- e) Biosäkerhetsåtgärder, övervakning, behandlingar, testresultat och i förekommande fall andra relevanta uppgifter för
 - i. arterna och kategorierna av hållna fjäderfä på anläggningen,
 - ii. typen av produktion, och
 - iii. anläggningens typ och storlek.
- f) Resultaten av eventuella djurhälsobesök som krävs i enlighet med artikel 25.1 i EU:s djurhälsoförordning.

Journalerna ska föras och bevaras i pappersform eller elektronisk form.³¹

Aktörer som driver anläggningar ska förvara de journaler som krävs enligt ovan på den berörda anläggningen och

- a) på begäran omedelbart ge den behöriga myndigheten tillgång till dem, och
- b) spara dem under en minimiperiod som den behöriga myndigheten fastställer, dock i minst tre år.³²

Aktörer som driver anläggningar för avelsmaterial ska föra och bevara journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

- a) Ras, ålder, identifiering och hälsostatus för donatordjur som används för produktion av avelsmaterial.
- b) Tid och plats för insamling, bearbetning och lagring av avelsmaterial som samlas in, produceras eller bearbetas.
- c) Identifiering av avelsmaterialet samt uppgifter om avelsmaterialets destinationsort, om den är känd.

³¹ Artikel 102.1 i EU:s djurhälsoförordning.

³² Artikel 102.3 i EU:s djurhälsoförordning samt 2 kap. 28 § SJVFS 2021:13. Tiden för hur länge journaler ska sparas planeras att ändras till fem år från och med 1 januari 2025.

- d) De dokument som ska åtfölja avelsmaterial som anländer till eller lämnar anläggningen i fråga i enlighet med artiklarna 162 och 164.2 och de bestämmelser som antagits enligt artiklarna 162.3 och 162.4.
- e) I förekommande fall, resultat av kliniska tester och laborietester.
- f) Vilka laboriemetoder som använts.³³

Aktörer som driver anläggningar för avelsmaterial ska förvara de journaler som krävs enligt ovan på anläggningen och

- a) på begäran omedelbart ge den behöriga myndigheten tillgång till dem, och
- b) spara dem under en minimiperiod som den behöriga myndigheten fastställer, dock i minst tre år.³⁴

Alla aktörer som driver registrerade eller godkända anläggningar som håller landlevande djur ska föra journal över följande uppgifter:

- Det unika registrerings- eller godkännandenumret för djurens ursprungsanläggning, om de har sitt ursprung på en annan anläggning.
- Det unika registrerings- eller godkännandenumret för djurens destinationsanläggning, om de ska förflyttas till en annan anläggning.³⁵

Aktörer som driver registrerade eller godkända anläggningar som håller fjäderfä och aktörer som driver anläggningar som håller fåglar i fångenskap ska föra journal över följande uppgifter:

- a) Produktionsresultaten för fjäderfä.
- b) Sjukdomsfrekvensen för fjäderfä och fåglar i fångenskap på anläggningen tillsammans med uppgifter om orsaken.³⁶

Aktörer som driver registrerade eller godkända kläckerier ska föra journal över följande uppgifter för varje flock:

- a) Arter och antal av daggamla kycklingar eller nykläckta ungar av andra arter eller kläckägg som hålls på kläckeriet.
- b) Förflyttningar av daggamla kycklingar, nykläckta ungar av andra arter samt kläckägg till och från anläggningarna, i tillämpliga fall med angivande av

³³ Artikel 103.1 i EU:s djurhälsoförfordning.

³⁴ Artikel 103.3 i EU:s djurhälsoförfordning samt 2 kap. 28 § SJVFS 2021:13. Tiden för hur länge journaler ska sparas planeras att ändras till fem år från och med 1 januari 2025.

³⁵ Artikel 22 i förordning (EU) 2019/2035.

³⁶ Artikel 25 i förordning (EU) 2019/2035.

- deras ursprungsplats eller avsedda destination, i tillämpliga fall inbegripet anläggningens unika registreringsnummer eller godkännandennummer,
 - datum för sådana förflyttningar.
- c) Antalet ruvade ägg som inte har kläckts och deras avsedda destination, i tillämpliga fall inbegripet anläggningens unika registreringsnummer eller godkännandennummer.
- d) Kläckningsutbytet.
- e) Uppgifter om eventuella vaccinationsprogram.³⁷

13.3 Kompletterande nationella bestämmelser om biosäkerhet och övervakning

Bestämmelser om biosäkerhet och övervakning finns i EU:s djurhälsoförordning. Kompletterande bestämmelser finns i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035 samt i 2 och 4 kapitlet Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen (saknr K12). Nedan anges punkter som ska kontrolleras vid offentlig kontroll gällande krav på biosäkerhetsåtgärder och övervakning i nationella föreskrifter. Kraven i förordning (EU) 2019/2035 beskrivs i avsnitt 13.5.

13.3.1 Biosäkerhet

Kapitel 2 i SJVFS 2021:10 innehåller bestämmelser om biosäkerhetsåtgärder som en aktör ska vidta för att förhindra överföring av sjukdom mellan fjäderfäfloccar och från vilda fåglar till fjäderfä eller fåglar i fångenskap som aktören ansvarar för. Åtgärderna ska förebygga att smittämnen sprids direkt eller indirekt till, från och inom anläggningen till exempel via djur, produkter, foder, fordon, utrustning eller människor. Bestämmelserna kompletterar kraven i artikel 10 i EU:s djurhälsoförordning.

Fåglar som hålls för egen konsumtion, användning eller som sällskapsdjur och utan att kött eller ägg säljs från dessa omfattas av bestämmelserna för fåglar i fångenskap men inte av bestämmelserna för fjäderfä.³⁸

Fjäderfä ska hållas åtskilda från fåglar i fångenskap på anläggningen genom att de hålls i separata byggnader eller på olika delar av anläggningen så att direkt och

³⁷ Artikel 33 i förordning (EU) 2019/2035.

³⁸ 2 kap. 1 § SJVFS 2021:10.

indirekt kontakt förhindras. Kravet gäller inte då fåglar i fångenskap används som fadderdjur.³⁹

Vilda fåglar som tillfälligt vistas på en anläggning i rehabiliteringssyfte eller motsvarande ska hållas åtskilda från fjäderfän och fåglar i fångenskap som hålls på anläggningen genom att de hålls i separata byggnader eller på olika delar av anläggningen så att direkt och indirekt kontakt förhindras.⁴⁰

Aktören ska upprätthålla goda skötselrutiner på anläggningen.⁴¹

Det finns allmänna råd kring kravet på skötselrutiner. Risken för överföring av sjukdom mellan fjäderfäflokar och från vilda fåglar till fjäderfä och fåglar i fångenskap kan minskas genom följande åtgärder:

1. Endast de som sköter djuren bör ha tillträde till djurutrymmena.
2. Området runt hus och inhägnader bör hållas rent. Redskap och utrustning som används till djuren bör rengöras och desinficeras regelbundet.
3. Eventuellt foderspill bör omedelbart avlägsnas så det inte lockar vilda fåglar.
4. Den som har vistats utomlands och där har varit i direkt kontakt med fjäderfä bör undvika kontakt med fjäderfä och fåglar i fångenskap under minst 48 timmar efter hemkomsten.
5. Skobyte bör ske vid ingången (tröskeln) till utrymmet där djuren hålls.
6. Händerna bör tvättas med tvål och vatten både före och efter kontakt med djuren.⁴²

Anläggningar med fjäderfä och kläckerier som anges i 4 kap. 4 § andra stycket⁴³ ska uppfylla följande krav:

1. Anläggningen ska ha hygienrutiner som har upprättats i samråd med veterinär.
2. Journalen för anläggningen ska innehålla uppgifter om besökare.
3. På ett kläckeri ska det inte förekomma andra fjäderfän än daggamla kycklingar kläckta på samma kläckeri.

³⁹ 2 kap. 2 § SJVFS 2021:10.

⁴⁰ 2 kap. 3 § SJVFS 2021:10.

⁴¹ 2 kap. 4 § SJVFS 2021:10.

⁴² Allmänna råd till 2 kap. 4 § SJVFS 2021:10.

⁴³ Anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1 000 avelsfjäderfän, kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner samt godkända kläckerier och fjäderfäanläggningar enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsoförordning.

4. Verksamheten vid ett kläckeri ska baseras på en enkelriktad cirkulation av kläckägg, rörlig utrustning och personal. Funktionella enheter såsom enheter avsedda för lagring, ruvning, kläckning, könssortering och paketering ska hållas åtskilda. Det gäller även utrustning som tillhör sådana enheter.
5. Kläckägg ska rengöras och desinficeras före inläggning i inkubator.
6. Utrymmen och utrustning som används i samband med ruvning, kläckning samt hantering av kläckägg och daggamla kycklingar ska rengöras och desinficeras efter varje kläckningsomgång.
7. Avloppsvatten ska hanteras så att risk för smittspridning inte uppkommer.⁴⁴

Fjäderfä som tillhör ordningen andfåglar ska hållas åtskilda från andra arter av fjäderfä på anläggningen genom att de hålls i separata byggnader eller på olika delar av anläggningen så att direkt och indirekt kontakt förhindras.⁴⁵

Fjäderfä och fåglar i fångenskap som hålls utomhus ska ges foder och dricksvatten inomhus eller under ett skydd utomhus som förhindrar kontakt med vilda and- och vadarfåglar.⁴⁶

Fjäderfä som hålls utomhus ska hållas inhägnade.⁴⁷

För fjäderfä som hålls för vidmakthållande av stammen av fjädervilt gäller dessutom följande:

1. Andfåglar som hålls utomhus under perioden oktober–maj ska hållas i en inhägnad som är helt täckt med nät som hindrar vilda and- och vadarfåglar från att ta sig in i inhägnaden.
2. Vattenbehållare för badmöjligheter utomhus får användas i inhägnaden om det krävs för djurens välbefinnande, och under förutsättning att åtgärder har vidtagits så att vilda and- och vadarfåglar inte kan förorena vattnet.
3. En aktör får inte ta in viltlevande andfåglar på anläggningen.⁴⁸

Andfåglar och vadarfåglar får inte användas för att locka andra fåglar vid jakt. Om Jordbruksverket godkänner det får dock sådana fåglar användas som lockfåglar för att attrahera vilda fåglar för provtagning.⁴⁹

⁴⁴ 2 kap. 4 a § SJVFS 2021:10.

⁴⁵ 2 kap. 5 § SJVFS 2021:10.

⁴⁶ 2 kap. 6 § SJVFS 2021:10.

⁴⁷ 2 kap. 7 § första stycket SJVFS 2021:10.

⁴⁸ 2 kap. 7 § SJVFS 2021:10.

⁴⁹ 2 kap. 8 § SJVFS 2021:10.

13.3.2 Övervakning

Aktörer som ansvarar för sådana anläggningar med fjäderfä som avses i 4 § andra stycket 1 och 3 i SJVFS 2021:10 ska se till att provtagning utförs enligt bilaga 7 samma föreskrifter. Proverna ska skickas för analys till det laboratorium som Jordbruksverket anvisar.⁵⁰

Aktörer som ansvarar för sådana kläckerier som avses i 4 kap 4 § andra stycket 2⁵¹ SJVFS 2021:10 ska genomföra mikrobiologisk hygienkontroll. Hygienkontrollen ska bestå av bakteriologisk provtagning. Proverna ska tas med kontaktagarplattor eller svabbar minst var sjätte vecka från åtminstone de rengjorda och desinfekterade ruvarna och kläckarna. Formerna för hygienkontrollen ska utarbetas i samråd med veterinär. Dokumentation som visar att provtagningen har utförts på föreskrivet sätt ska sparas i minst tre år och kunna visas upp vid offentlig kontroll.⁵²

Aktörer som ansvarar för sådana kläckerier som avses i 4 § andra stycket 3⁵³ SJVFS 2021:10 ska se till att de prover som ingår i den mikrobiologiska hygienkontroll som föreskrivs i del 1 i bilaga II till förordning (EU) 2019/2035 tas med kontaktagarplattor eller svabbar. Proverna ska tas från åtminstone de rengjorda och desinfekterade ruvarna och kläckarna. Dokumentation som visar att provtagningen har utförts på föreskrivet sätt ska sparas i minst tre år och kunna visas upp vid offentlig kontroll.⁵⁴

13.4 Kompletterande nationella bestämmelser om djurhälsobesök

Aktörer ska se till att de anläggningar som de ansvarar för får djurhälsobesök av en veterinär. Det framgår av artikel 25 i EU:s djurhälsoförordning. Kompletterande bestämmelser finns i 4 kap. SJVFS 2021:10 (saknr K12).

Nedan anges punkter som ska kontrolleras vid offentlig kontroll gällande minimifrekvens för djurhälsobesök samt krav på djurhälsobesökens innehåll.

Aktörer som ansvarar för följande anläggningar ska se till att djurhälsobesöken utförs i enlighet med de intervaller och moment som anges i 4 kap. 5 och 6 §§ SJVFS 2021:10:

⁵⁰ 4 kap. 8 § SJVFS 2021:10.

⁵¹ Kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner

⁵² 4 kap. 9 § SJVFS 2021:10.

⁵³ Godkända kläckerier enligt artikel 94.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429

⁵⁴ 4 kap. 10 § SJVFS 2021:10.

1. Anläggningar med höns och kalkoner där avsikten är att samtidigt hålla fler än 1 000 avelsfjäderfän.
2. Kläckerier med en samtidig maximal ruvningskapacitet på fler än 1 000 kläckägg från höns och kalkoner.
3. Godkända kläckerier och fjäderfäanläggningar enligt artikel 94.1 c och d i EU:s djurhälsförordning.

Anläggningar som anges i andra stycket kan efter beslut från Jordbruksverket undantas från kraven i 4 kap. 5 och 6 §§ om de deltar i ett frivilligt program som innefattar djurhälsbesök som Jordbruksverket bedömer är ändamålsenligt.⁵⁵

Djurhälsbesöken ska på anläggningarna som anges ovan utföras åtminstone:

1. kvartalsvis vid anläggningar som håller far- eller morföräldradjur för uppfödning eller kläckäggproduktion,
2. kvartalsvis vid kläckerier,
3. årsvis vid anläggningar med fjäderfä för vidmakthållande av stammen av fjädervilt, samt
4. halvårsvis vid annan anläggning än den som avses i 1-3.

Besöken ska ske vid den bästa tidpunkten under en värp- eller produktionsperiod för att upptäcka sjukdomar.⁵⁶

Djurhälsbesöken ska på anläggningarna som anges ovan innefatta följande moment:

1. Genomgång av anläggningens verksamhet och biosäkerhetsåtgärder.
2. Inspektion av fjäderfäna.
3. Undersökning av eventuellt sjukt eller dött fjäderfä.
4. Granskning av att sådan provtagning för Newcastlejukevirus som avses i 5 kap. i SJVFS 2021:10 har ägt rum.
5. Granskning av att provtagningar enligt bilaga 7 i SJVFS 2021:10 har ägt rum.
6. Genomgång av anläggningens journalföring.⁵⁷

⁵⁵ 4 kap. 4 § andra stycket SJVFS 2021:10.

⁵⁶ 4 kap. 5 § SJVFS 2021:10.

⁵⁷ 4 kap. 6 § SJVFS 2021:10.

Djurhälsobesöken får gärna på frivillig grund även omfatta granskning av att provtagning enligt kraven i förordning (EU) 2019/2035 har ägt rum på godkända anläggningar.

Den veterinär som utför djurhälsobesök på anläggningarna som anges ovan ska redovisa resultatet skriftligt till aktören. Redovisningen ska innehålla rekommendationer angående biosäkerhetsåtgärder och behandlingar samt testresultat och /andra relevanta uppgifter för anläggningens typ av produktion och storlek.⁵⁸

13.5 EU-bestämmelser för godkända anläggningar

Det finns krav för godkända kläckerier respektive fjäderfåanläggningar i förordning (EU) 2019/2035. Nedan anges de punkter som ska kontrolleras vid offentlig kontroll.

13.5.1 Krav för godkända kläckerier

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande av kläckerier, från vilka kläckägg av fjäderfå eller daggamla kycklingar ska förflyttas till en annan medlemsstat, ska den säkerställa att dessa anläggningar uppfyller de krav som fastställs i förordning (EU) 2019/2035 i

- a) bilaga I del 3 punkt 1 när det gäller biosäkerhetsåtgärder,
- b) bilaga I del 3 punkt 2 och bilaga II delarna 1 och 2 när det gäller övervakning,
- c) bilaga I del 3 punkt 3 när det gäller faciliteter och utrustning,
- d) bilaga I del 3 punkt 4 när det gäller personal,
- e) bilaga I del 3 punkt 5 när det gäller den behöriga myndighetens tillsyn.⁵⁹

Dessa kläckerier kallas nedan för ”de kläckerier som avses i artikel 7 i förordning 2019/2035”.

Godkända anläggningar ska så länge de har sitt godkännande uppfylla dessa krav samt eventuella villkor i beslut om godkännande.⁶⁰

13.5.1.1 Krav på biosäkerhetsåtgärder

Kraven på biosäkerhetsåtgärder för de kläckerier som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035 är följande:

⁵⁸ 4 kap. 7 § SJVFS 2021:10.

⁵⁹ Artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035.

⁶⁰ Artikel 100 i förordning (EU) 2016/429.

- a) Kläckägg av fjäderfä ska antingen komma från godkända anläggningar som håller avelsfjäderfä eller från andra godkända kläckerier för fjäderfä.
- b) Ägg ska rengöras och desinficeras mellan tidpunkten för deras ankomst till kläckeriet och inkuberingen, eller vid tidpunkten för avsändningen, om de inte dessförinnan har desinficerats på ursprungsanläggningen.
- c) Följande ska rengöras och desinficeras:
 - i. Inkubatorer och utrustning efter kläckning.
 - ii. Förpackningsmaterial efter varje användning, såvida de inte ska förstöras efter den första användningen.
- d) Det ska finnas ett lämpligt system för att säkerställa uppsamling av avloppsvatten.
- e) Skyddskläder ska tillhandahållas för besökare.
- f) Personalen ska förses med lämpliga arbetskläder och förhållningsregler med hygienbestämmelser.⁶¹

13.5.1.2 Krav på övervakning

Kraven när det gäller övervakning ska för de kläckerier som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande:

- a) Aktören ska införa ett program för mikrobiologisk kvalitetskontroll i enlighet med bilaga II del 1.

Det mikrobiologiska kontrollprogrammet för hygienkontroller ska omfatta följande:

 - Miljöprov ska samlas in och genomgå en bakteriologisk undersökning.
 - Proverna ska tas minst var sjätte vecka och varje provtagning ska omfatta 60 prover.

Det finns kompletterande nationella föreskrifter om de proverna som ska tas, se avsnitt 13.3.2 i denna vägledning. I föreskrifterna kallas detta mikrobiologisk hygienkontroll.
- b) Aktören som driver kläckeriet ska säkerställa att det finns arrangemang med aktören som driver den anläggning där fjäderfä hålls varifrån kläckäggen kommer för att provtagning ska utföras i kläckeriet för testning av de sjukdomsagens som avses i det program för övervakning av sjukdomar som avses i bilaga II del 2, för att slutföra detta program.⁶²

⁶¹ Bilaga 1, del 3 punkt 1 i förordning (EU) 2019/2035.

⁶² Bilaga 1, del 3 punkt 2 i förordning (EU) 2019/2035.

Kraven i bilaga II del 2 finns inlagda som en bilaga till denna vägledning. Man bör notera att det omfattar krav på provtagning av kycklingar som dött före kläckning, kycklingar av andrasortering samt mekonium och dun från kläckmaskiner.

13.5.1.3 Krav på faciliteter och utrustning

Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de kläckerier som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande:

- a) Kläckerier ska vara fysiskt och driftsmässigt avskilda från anläggningar som håller fjäderfä eller andra fåglar.
- b) Följande funktionella enheter och utrustningar ska hållas åtskilda:
 - i) Lagring och kvalitetssortering av ägg.
 - ii) Desinfektion av ägg.
 - iii) Förinkubering.
 - iv) Inkubering för kläckning.
 - v) Könbestämning och vaccination av daggamla kycklingar.
 - vi) Paketering av kläckägg och daggamla kycklingar för avsändning.
- c) Daggamla kycklingar eller kläckägg som hålls på kläckeriet får inte komma i kontakt med gnagare eller med fåglar från utanför kläckeriet.
- d) Verksamheten ska vara baserad på en enkelriktad cirkulation av kläckägg, rörlig utrustning och personal.
- e) Det ska finnas lämplig naturlig eller artificiell belysning, luftflöde och temperatursystem.
- f) Det ska vara möjligt att lätt rengöra och desinficera golv, väggar och all annan materiel eller utrustning på kläckeriet.
- g) Det ska finnas lämplig utrustning för rengöring och desinfektion av faciliteter, utrustning och transportmedel som används för daggamla kycklingar och kläckägg.⁶³

13.5.1.4 Krav på personal

Kraven när det gäller personal i kontakt med kläckägg och daggamla kycklingar ska för de anläggningar som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande: Personalen ska ha lämplig kompetens och kunskap och ha fått särskild utbildning eller ha tillgodgjort sig motsvarande praktisk erfarenhet när det gäller

⁶³ Bilaga 1, del 3 punkt 3 i förordning (EU) 2019/2035.

de metoder för desinfektion och hygien som krävs för att förhindra spridning av överförbara sjukdomar.^{64, 65}

13.5.1.5 Krav på tillsyn

Kraven när det gäller den behöriga myndighetens tillsyn ska för de kläckerier som avses i artikel 7 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande:

- a) Aktören ska ge den officiella veterinären möjligheten att använda ett kontor för att
 - i. inspektera kläckeriets uppfyllelse av de krav som anges i punkterna 1–4 i bilaga 1, del 3 punkt 5 i förordning (EU) 2019/2035, samt
 - ii. utfärda djurhälsointyg för kläckägg och daggamla kycklingar.
- b) På den officiella veterinärens begäran ska aktören säkerställa att assistans tillhandahålls för att utföra de tillsynsuppgifter som avses i 5 a i, bilaga 1, del 3 punkt 5 i förordning (EU) 2019/2035.⁶⁶

13.5.2 Krav för godkända fjäderfäanläggningar

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande av anläggningar som håller fjäderfä, från vilka andra fjäderfän än sådana som är avsedda för slakt eller kläckägg ska förflyttas till en annan medlemsstat, ska den säkerställa att dessa anläggningar uppfyller de krav som fastställs i förordning (EU) 2019/2035 i

- a) bilaga I del 4 punkt 1 när det gäller biosäkerhetsåtgärder,
- b) bilaga I del 4 punkt 2 och bilaga II del 2 när det gäller övervakning,
- c) bilaga I del 4 punkt 3 när det gäller faciliteter och utrustning.⁶⁷

Dessa anläggningar kallas nedan för ”de anläggningar som avses i artikel 8 i förordning (EU) 2019/2035”.

13.5.2.1 Krav på biosäkerhetsåtgärder

Kraven på biosäkerhetsåtgärder för de godkända anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8 i förordning (EU) 2019/2035 är följande:

⁶⁴ Bilaga 1, del 3 punkt 4 i förordning (EU) 2019/2035.

⁶⁵ Det är i den svenska översättningen ett fel i Bilaga 1, del 3 punkt 4 i förordning (EU) 2019/2035, där orden ”för uppsamling av” tillkommit i översättningen från den engelska versionen. I denna vägledning har vi korrigerat skrivningen.

⁶⁶ Bilaga 1, del 3 punkt 5 i förordning (EU) 2019/2035.

⁶⁷ Artikel 8 i förordning (EU) 2019/2035.

1. Kraven när det gäller biosäkerhetsåtgärder ska för de anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8 vara följande:

- a) Kläckäggen ska
 - i) samlas in med täta mellanrum, minst en gång om dagen och snarast möjligt efter värpning,
 - ii) rengöras och desinficeras snarast möjligt, om inte desinfektion sker i ett kläckeri i samma medlemsstat,
 - iii) placeras i antingen nytt eller rent och desinficerat förpackningsmaterial.
- b) Om en anläggning vid samma tidpunkt hyser fjäderfäarter av ordningarna *Galliformes* och *Anseriformes* ska en tydlig åtskillnad göras mellan dem.
- c) Lämpliga sanitära uppehåll ska göras efter rengöring och desinfektion och innan en ny flock fjäderfä anländer till de faciliteter där fjäderfä hålls.
- d) Besökare ska bära skyddskläder och personalen ska bära lämpliga arbetskläder och agera i enlighet med de hygienkrav som fastställts av aktören.
- e) Det ska finnas ett lämpligt system för att säkerställa uppsamling av avloppsvatten.⁶⁸

13.5.2.2 Krav när det gäller övervakning

Kraven när det gäller övervakning ska för de anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande:

- a) Aktören ska tillämpa och följa ett program för sjukdomsövervakning som avses i bilaga II del 2.

Det finns kompletterande nationella föreskrifter om de prover som ska tas, se avsnitt 13.3.2 i denna vägledning.

- b) Aktören som driver anläggningen ska säkerställa att det finns arrangemang med aktören som driver det kläckeri till vilket kläckäggen ska sändas för att provtagning ska utföras i kläckeriet för testning av de sjukdomsagens som avses i det program för övervakning av sjukdomar som avses i bilaga II del 2, för att slutföra detta program.⁶⁹

Kraven i bilaga II del 2 finns inlagda som en bilaga till denna vägledning.

⁶⁸ Bilaga 1, del 4 punkt 1 i förordning (EU) 2019/2035.

⁶⁹ Bilaga 1, del 4 punkt 2 förordning (EU) 2019/2035.

13.5.2.3 Kraven när det gäller faciliteter och utrustning

Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8 i förordning (EU) 2019/2035 vara följande:

- a) Anläggningens läge och utformning ska vara förenliga med den typ av produktion som bedrivs.
- b) Anläggningen får endast hysa fjäderfä
 - i) från själva anläggningen, eller
 - ii) från andra godkända anläggningar som håller fjäderfä, eller
 - iii) från godkända kläckerier för fjäderfä, eller
 - iv) som har förts in till unionen från godkända tredjeländer och territorier.
- c) Fjäderfä ska hindras från att komma i kontakt med gnagare och med fåglar från utanför anläggningen.
- d) Faciliteterna ska erbjuda goda hygieniska förhållanden och möjliggöra hälsoövervakning.
- e) Det ska vara möjligt att lätt rengöra och desinficera golv, väggar och all annan materiel eller utrustning på anläggningen.
- f) Anläggningen ska ha lämplig utrustning, som är förenlig med den typ av produktion som bedrivs, tillgänglig för rengöring och desinfektion av faciliteter, utrustning och transportmedel på lämpligaste plats på anläggningen.⁷⁰

14 Ytterligare information

Det har tagits fram olika typer av information med koppling till djurhälsobestämmelser för de anläggningar som omfattas av detta kontrollområde.⁷¹

Se branschorganisationerna Svenska Ägg och Svensk Fågels förebyggande smittskyddsprogram, vilka bland annat innehåller krav på biosäkerhetsåtgärder.

- Svensk Fågel – webblänk [Home - Svensk Fågel \(svenskfagel.se\)](https://svenskfagel.se)
- Svenska Ägg – webblänk [Svenska Ägg - Svenska Ägg \(svenskaagg.se\)](https://svenskaagg.se)

⁷⁰ Bilaga 1, del 4 punkt 3 förordning (EU) 2019/2035.

⁷¹ Se Jordbruksverket.se.

Bilaga

Program för mikrobiologisk kontroll på kläckerier och program för övervakning av sjukdomar på anläggningar som håller fjäderfä och kläckerier

Nedan är kopierat från bilaga II i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2035 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg

DEL 1

Program för mikrobiologisk kontroll på kläckerier som avses i artikel 7

Det mikrobiologiska kontrollprogrammet för hygienkontroller ska omfatta följande:

- a) Miljöprov ska samlas in och genomgå en bakteriologisk undersökning.
- b) Proverna ska tas minst var sjätte vecka och varje provtagning ska omfatta 60 prover.

DEL 2

Program för övervakning av sjukdomar på kläckerier som avses i artikel 7 och på anläggningar som håller fjäderfä som avses i artikel 8

1. Syftet med programmen för övervakning av sjukdomar

Påvisande att flockar som hålls på godkända anläggningar som håller fjäderfä är fria från de sjukdomsagens som förtecknas i punkterna 2 och 3.

Programmen för övervakning av sjukdomar ska minst omfatta de sjukdomsagens och de förtecknade hållna arter som avses i punkt 2.

2. Sjukdomsövervakning med avseende på förekomst av serotyper av salmonella av betydelse för djurs hälsa

2.1 Fastställande av infektion av följande agenser:

- a) *Salmonella Pullorum*: omfattar *Salmonella enterica* underarten *enterica* serotypen Gallinarum biokemisk variant (biovar) Pullorum.

b) *Salmonella Gallinarum*: omfattar *Salmonella enterica* underarten *enterica* serotypen Gallinarum biokemisk variant (biovar) Gallinarum.

c) *Salmonella arizonae*: omfattar *Salmonella enterica* underarten *arizonae* serogruppen K (O18) *arizonae*.

2.2 Målfjäderfäarter:

a) För *Salmonella Pullorum* och *Salmonella Gallinarum*: *Gallus gallus*, *Meleagris gallopavo*, *Numida meleagris*, *Coturnix coturnix*, *Phasianus colchicus*, *Perdix perdix*, *Anas* spp.

b) För *Salmonella arizonae*: *Meleagris gallopavo*.

2.3 Undersökningar:

Varje flock ska undersökas kliniskt under varje värp- eller produktionsperiod vid den bästa tidpunkten för att upptäcka sjukdomen i fråga.

2.4 Provtagningsmatris:

a) Prover ska tas från varje flock på den anläggning där fjäderfä hålls, beroende på vad som är lämpligt:

i) För serologisk undersökning: blod.

ii) För bakteriologisk undersökning:

— vävnad från döda djur, i synnerhet lever, mjälte, äggstockar, äggledare och ileoceckalklaffen,

— miljöprover,

— svabbprover från kloaken hos levande fåglar, särskilt från sådana fåglar som verkar vara sjuka eller som har identifierats som mycket seropositiva.

b) Prover som ska tas i kläckeriet för bakteriologisk undersökning:

i) Kycklingar som inte kläcks (dvs. embryon som dött före kläckning⁷²).

ii) Kycklingar av andrasortering.

iii) Mekonium från kycklingar.

iv) Dun eller damm från kläckmaskiner och från kläckeriets väggar.

⁷² Det är i den svenska översättningen ett fel i bilaga 2 del II punkt 2.4 b där ordet ägg används istället för ordet embryon. I denna vägledning har vi korrigerat skrivningen.

2.5 Tidsram och frekvens för provtagning

a) På anläggningar som håller fjäderfä:

i) Provtagning för *Salmonella Pullorum* och *Salmonella Gallinarum*:

Arter	Tidpunkt för provtagning Avelsfjäderfä	Tidpunkt för provtagning Produktionsfjäderfä	Antal fåglar som ska provtas/antal miljöprover
Gallus gallus, Meleagris gallopavo, Numida meleagris, Coturnix coturnix, Phasianus colchicus, Perdix perdix och Anas spp.	Vid värpning	Under produktion minst en gång om året	60

ii) Provtagning för *Salmonella arizonae*:

Arter	Tidpunkt för provtagning Avelsfjäderfä	Tidpunkt för provtagning Produktionsfjäderfä	Antal fåglar som ska provtas/antal miljöprover
<i>Meleagris gallopavo</i>	Vid värpning	Under produktion minst en gång om året	60

iii) Det antal fåglar som ska provtas i enlighet med leden i och ii får av den behöriga myndigheten anpassas till den kända prevalensen för infektion i den berörda medlemsstaten och dess tidigare förekomst på anläggningen. Under alla omständigheter ska ett statistiskt giltigt antal prover för serologisk/bakteriologisk undersökning alltid tas för påvisande av infektion.

b) I kläckeriet ska proverna samlas in och undersökas minst en gång var sjätte vecka. Undersökningen ska minst omfatta

i) ett samlingsprov av dun och mekonium från kycklingar från varje kläckmaskin,

och

ii) ett prov av

— antingen tio kycklingar av andrasortering och tio kycklingar som dött före kläckning från varje ursprungsflock som finns i en kläckmaskin den dag då provtagningen sker,

eller

— 20 kycklingar av andrasortering från varje ursprungsflock som finns i en kläckmaskin den dag då provtagningen sker.

2.6 Behandling av prover och undersökningsmetoder:

a) De prover som samlas in ska genomgå

i) serologisk undersökning⁷³,

ii) bakteriologisk undersökning, antingen som ett alternativ eller som komplement till den serologiska undersökning som avses i led i. Prover för bakteriologisk undersökning får dock inte tas från fjäderfä eller ägg som under de två till tre veckor som föregick undersökningen behandlats med antimikrobiella läkemedel.

b) De insamlade proverna ska behandlas enligt följande:

i) Direkt anrikning i selenit-cysteinbuljong för fekal/mekonium- och tarmprover eller andra lämpliga medier som lämpar sig för prov där konkurrerande flora förväntas.

ii) Icke-selektiv föranrikning följt av selektiv anrikning i Rappaport-Vassiliadis-sojabuljong (RVS-buljong) eller Müller- Kauffmann tetrationsat-novobiocin-buljong (MKTTn) kan användas för prover (av t.ex. kycklingar som dött före kläckning) där mängden konkurrerande flora förväntas vara minimal.

iii) Direkt plätning av aseptiskt uppsamlad vävnad på minimalt selektiv agar, t.ex. MacConkey agar.

iv) *Salmonella Pullorum* och *Salmonella Gallinarum* växer inte lätt i MSRV-medium (modified semi-solid Rappaport Vassiliadis medium) som används för övervakning av zoonotisk *Salmonella* spp. i unionen, men det är lämpligt för *Salmonella arizonae*.

v) Metoderna för påvisande måste kunna differentiera serologiska svar på *Salmonella Pullorum*- och *Salmonella Gallinarum*-infektion från serologiska svar som beror på användning av *Salmonella Enteritidis*-vaccin, om sådant vaccin används⁷⁴. Sådan vaccination får därför inte utföras om serologisk övervakning ska ske. Om vaccination har använts ska bakteriologisk undersökning utföras men den använda konfirmationsmetoden måste kunna differentiera levande vaccinstammar från fältstammar.

⁷³ Hos andra fågelarter än *Galliformes* ger serologiska undersökningar i undantagsfall en oacceptabel andel falskt positiva reaktioner.

⁷⁴ Det finns för närvarande inte något test som kan differentiera mellan svar på *Salmonella Pullorum*- och *Salmonella Gallinarum*-infektion och vaccination mot denna serotyp.

2.7 Resultat:

En flock anses vara positiv om, efter ett positivt resultat av den undersökning som utförs i enlighet med punkterna 2.3–2.6, en andra undersökning av lämplig typ bekräftar en infektion genom sjukdomsagenserna.

3. Sjukdomsövervakning för *Mycoplasma* spp. av betydelse för fjäderfä

3.1 Fastställande av infektion av följande agenser:

a) *Mycoplasma gallisepticum*.

b) *Mycoplasma meleagridis*.

3.2 Målarter:

a) *Mycoplasma gallisepticum*: *Gallus gallus*, *Meleagris gallopavo*.

b) *Mycoplasma meleagridis*: *Meleagris gallopavo*.

3.3 Undersökningar:

Varje flock ska undersökas kliniskt under varje värp- eller produktionsperiod vid den bästa tidpunkten för att upptäcka sjukdomen i fråga.

3.4 Provtagningsmatris:

Prover ska tas från varje flock på den anläggning där fjäderfä hålls, beroende på vad som är lämpligt, av

- a) blod,
- b) sperma,
- c) svabbprover som tagits från luftstrupe, koaner eller kloak,
- d) vävnad från döda djur, särskilt luftsäckar från daggamla kycklingar med lesioner,
- e) för påvisande av *Mycoplasma meleagridis*, äggledare och penis av kalkoner.

3.5 Tidsram och frekvens för provtagning

a) Provtagning för *Mycoplasma gallisepticum*:

Arter	Tidpunkt för provtagning Avelsfjäderfä	Tidpunkt för provtagning Produktionsfjäderfä	Antal fåglar som ska provtas
<i>Gallus gallus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vid 16 veckors ålder • vid värpning 	Under produktion var 90:e dag	<ul style="list-style-type: none"> • 60 • 60 • 60

Arter	Tidpunkt för provtagning Avelsfjäderfä	Tidpunkt för provtagning Produktionsfjäderfä	Antal fåglar som ska provtas
	<ul style="list-style-type: none"> och därefter var 90:e dag 		
<i>Meleagris gallopavo</i>	<ul style="list-style-type: none"> vid 20 veckors ålder vid värpning och därefter var 90:e dag 	Under produktion var 90:e dag	<ul style="list-style-type: none"> 60 60 60

b) Provtagning för *Mycoplasma meleagridis*:

Arter	Tidpunkt för provtagning Avelsfjäderfä	Tidpunkt för provtagning Produktionsfjäderfä	Antal fåglar som ska provtas
<i>Meleagris gallopavo</i>	<ul style="list-style-type: none"> vid 20 veckors ålder vid värpning och därefter var 90:e dag 	Under produktion var 90:e dag	<ul style="list-style-type: none"> 60 60 60

c) Det antal fåglar som ska provtas i enlighet med leden a och b får av den behöriga myndigheten anpassas till den kända prevalensen för infektion i den berörda medlemsstaten och dess tidigare förekomst på anläggningen. Under alla omständigheter ska ett statistiskt giltigt antal prover för serologisk/bakteriologisk undersökning alltid tas.

3.6 Metoder för undersökningar och provtagning

Undersökningar avseende förekomst av infektion genom serologiska, bakteriologiska och molekylära undersökningar ska utföras med validerade metoder som godkänts av den behöriga myndigheten.

3.7 Resultat:

En flock anses vara positiv om, efter ett positivt resultat av den undersökning som utförs i enlighet med punkterna 3.3–3.6, en andra undersökning av lämplig typ bekräftar en infektion genom sjukdomsagenserna.